

prijelaza koju treba tumačiti u kontekstu globaliziranja. »Astronautska perspektiva« Zemlje uistinu prikazuje »sistem Zemlja« kao cjelinu; povećava vidno polje izvana ali u njoj se gube mnogi »detalji«. Zato bi »geokibernetički supermozak« predstavljao znanje brojeva, dijagrama, ali bez konteksta i aktera, kalkulacije i etike, slavljem kao novi kompleksni stupanj evolucije u kojemu znanost zamjenjuje politiku, kao da na Zemlji nisu postojale brojne tradicije, kulture socijalne strukture itd. On smjera prema stabilnosti cjeline, ali raspravi o tome izmiče kultura, moć, vrline, konačno uspješan život.

U četvrtom dijelu *Povijest ekološke politike* Edda Müller piše o temi: **25 godina Ekološke savezne uprave – tragovi u ekološkoj politici.**

U petom dijelu *Godišnjaka ekologije, Primjer, iskustva i ohrabrenja* čini nam se zanimljiv prilog Michaela Succowa (nositelj alternativne Nobelove nagrade 1997.) *Erhalten und Haushalten. Zur Zukunftssicherung der Natur für die menschliche Gesellschaft.* Pored njega priloge pišu Berg Hofmann, Helmut Tiede i Michael Franken.

U redovitom odjeljku *Godišnjaka* pod naslovom *Da se ne zaboravi (Spurensicherung)* zanimljiv je prilog Volкера Kempfa: *Gruhlova osveta ili: o povratku potisnutoga.* Kempf rekapitulira neke ocjene pojedinih autora o Herbertu Gruhlu (1921.–1993.) i značenju njegova ukupnog djela o pitanjima razvoja i okoliša. Kempf je mišljenja da je Gruhl danas postao veoma aktualan, osobito njegova knjiga *Jedna planeta je opljačkana* (1975) i da je mnogo učinio za razvoj ekološkog mišljenja u Njemačkoj nego što mu se do sada priznavao.

Na kraju su predstavljeni ekološki instituti: Njemačko društvo za ekološki odgoj, Njemačka zaklada svjetsko stanovništvo i odjel Socijalna ekologija Instituta za interdisciplinarno istraživanje i obrazovanje iz Beča.

Ivan Cifrić

Scott Lash, Bronislaw Szerzynsky and Brian Wynne (Eds.)

RISK, ENVIRONMENT AND MODERNITY: Toward a New Ecology.

Sage Publication, London, 1996, 294 str.

Prilozi u ovom zborniku su, kako se u uredničkom uvodu kaže, »tihi manifest« protiv pozitivističkog, racionalističkog, ekonomističkog i biheviorističkog pristupa i znanstvenog diskursa koji danas općenito dominira i u sociološkom pristupu, kada je riječ o problemima okoliša. Nasuprot tome, autori se opredjeljuju radije za hermeneutički i poetski pristup u interpretaciji problematike okoliša, oporirajući paradigmi modernizma.

Iako je knjiga pripremljena da bude pristupačna širem čitateljstvu, ona se ipak ponajviše obraća istraživačima u društvenim znanostima i onima koji su disciplinarni podjele uspjeli prekoračiti. Ambiciozno se pretpostavlja da će ovo djelo biti ključno na svom polju. Tematsko usmjerenje i profilacija ovog djela proizlazi iz izdavačko–uredničkog koncepta. Objavljeno je u ediciji »teorija, kultura i društvo«, gdje već nekoliko od recentnih njenih izdanja označuje tematsko–referentni okvir u kojem se kreću i druga djela. Primjerice, P. Falk: *The Consuming Body*, J. Friedman: *Cultural Identity and Global Process*, M. Featherstone: *Undoing Culture – Globalisation, Postmodernism and Identity.*

Iz predgovora knjizi saznaje se da je knjiga potaknuta gotovo istoimenim simpozijem (*The Risk Society: Modernity and the Environment*) kojeg je 1992. organizirao Centar za studije o promjenama okoliša (*Centre for the Study of Environmental Change*) na Sveučilištu Lancaster, gdje sva trojica navedenih urednika imaju istraživačke zadaće.

Nije stoga iznenađujuće da ovu knjigu karakterizira upravo znatna povezanost pojedinih priloga. Autori se međusobno pozivaju i uvažavaju zadržavajući auto-

nomnost svog pogleda. Ta kolegijalna povezanost dakako najočitija je kod suradnika spomenutog istraživačkog centra. Literatura koju navode pojedini autori, sumarna literatura i kazalo da je pomno izabrana građa.

Jedan se od autora pojavljuje u svim navodima bilješki i literature: Ulrich Beck. Njegova poznata knjiga *Društvo rizika (Risikogesellschaft: Auf dem Weges einem andere Moderne*, Suhrkamp 1986) prevedena je u Velikoj Britaniji tek 1992. (*Risk Society: Towards a New Modernity*, Sage, London). Spomenuto djelo urednici smatraju inicijalnim zamašnjakom za nove spoznaje i akcije, ali na određeni način i prevladanim kasnijim radovima samog Ulricha Becka. Njemu se u ovoj knjizi (*Risk, Environment and Modernity – Towards a New Ecology*) daje počasno mjesto, nakon uvodnog dijela, s prilogom: *Okoliš, znanje i neodređenost: uz modernističku ekologiju (Environment, Knowledge and Independency: beyond modern ecology)*. Ovaj tekst sažetija je verzija teksta objavljenog 1993. u *Der Versorgestaats* (Suhrkamp). Zaključujući svoja razmatranja o društvu rizika kao o onom društvu gdje su se načela i znanja o predvidivosti i osiguranosti od opasnosti i rizika na čemu se gradila samouvjerenost modernog industrijskog društva bespovratno slomila i poništila u daljnjim procesima modernizacije, autonomne – slijepe i gluhe na posljedice, gdje rizik postaje automatski samoreproduktivna (te društvo rizika negira principe svoje racionalnosti) ne uspijevajući kontrolirati tehnološki razvoj niti uskladiti ekonomske i socijalne kriterije, ne uspeva se osigurati od takvih protivurjeđa, niti uspjeva artikulirati odgovarajuću sociološku kritiku i političku akciju, Beck ostaje s nizom otvorenih pitanja u etičkoj dilemi: što sada i u buduće?

Sva ta pitanja, poručuje Beck, traže »novi pristup« u traženju odgovora koji nadilaze cilj njegovih poduzetih razmatranja. U naznaci o »novom« i »drukčijem« ostaju i

autori drugih priloga ne upuštajući se u tvrdnje, vizije i proročanstva, – već stoga što bi takav (moderan) diskurs bio oprečan njihovom temeljnom kritičkom naboju. U posljednjoj rečenici, Beck kaže da na pragu 21. stoljeća, u društvu rizika još uvijek predstoji nužno učenje.

Ovu su izjavu (kao i druge koje je Beck potvrdio s Giddinsom) pojedini autori shvatili kao njegovu vlastitu zarobljenost načelima modernog društva (usprkos tome što mu se analitički i kritički suprotstavlja) budući se pouzdaje u znanje. Jer znanje je instrumentalizirano i ne priznaje interesne i kulturne određenosti, već znanstvenu isključivost i konačnost – na čemu inzistira ekspertna kompetencija (nasuprot laičkom sudu). Međutim, sam Beck smatra da socijalno-znanstvene kategorije i metode ne funkcioniraju više kad se suoče s kompleksnošću i višeznačnošću »stanja stvari« koje treba opisati i razumjeti ih. K. Jaspers, A. Gehlen, J. Ellul i H. Jonas autori su prema kojima se Beck osjeća zadužen. Kao mislilac Z. Bauman mu je također blizak.

Kritička teorija društva koja se držala ekspertnih vrijednosnih načela, zamijenjena je sada teorijom osviještene socijalne samokritičnosti. Ova teorija ne ostaje zatočena pesimizmom, a naslućuje se neka pozitivna akceleracija otvorene budućnosti (*society begins to move...*). Negativni fatalizam – za razliku od kritički kreativnog pesimizma –, srodnik je vjeri u progres. »Refleksivna modernizacija« napušta uvjerenje u svemoguću rješavanje problema i predskazivanje, i priprema se, anticipirajući rizik, na »nove kategorije, teorije i metode«.

U opširnom uredničkom uvodu (Szerzynski, Lash, Wynne) predstavlja se trodjelna razdioba knjige s ukupno 12 priloga. Ključne su riječi uvodne problematizacije: **ekologija, realizam i socijalne znanosti**.

Osnovna je pretpostavka ove knjige: o okolišu ne da se previše šuti, nego je,

naprotiv, i preobilje ekspertnog zbornja. Prijenosom problema o okolišu u autoritativni znanstveni i politički vokabular teži se »maskirati važne kulturne, socijalne i egzistencijalne dimenzije suvremene »krize okoliša«. Svjesnost o stanju u okolišu dovodi do svojevrsnog konsenzusa između ekspertnih i političkih struktura o potrebi pogodnih opisa stanja i odgovora na probleme.

Dolazi do sve jače institucionalizacije na međunarodnoj, supranacionalnim i nacionalnim razinama, do niza konvencija, istraživačkih programa i drugih aktivnosti. Ali ti su uglavnom usmjereni pojednostavljenom realističnom shvaćanju okoliša kao »materijalnog supstrata« zanemarujući socijalno-kulturni kontekst i filozofski upit.

U radovima i tezama U. Becka pronađene su odrednice koje tvore i osnovnu sadržajnu raspodjelu knjige: 1) **odnos tehnologije i okoliša**, 2) **procesi individualizacije** i 3) **preobrazba i obnova političkog**.

Autori su mišljenja da pozitivizam, naivni realizam i tehnokratski recepti prevladavaju na institucionaliziranoj sceni od samih početaka sedamdesetih preko Brundtlandinog izvještaja (1987) pa do najnovijih angažmana UN, EU, Svjetske Banke, itd.

Environmentalističke i prirodznastvene postavke prihvale su također i mnoge NGO. S druge strane se kao reakcija na omalovažavanje sociokulturnih dimenzija javljaju u osnovi standardizirane a ne kreativne modernističke koncepcije (kao »populističke«, »realističke« i druge), a koje ostaju tekođer zarobljene u dihotomiji kultura-priroda, bez nastojanja transcendiranja k sveobuhvatnom uvidu i javnom djelu.

Tako se opasnosti i globalni rizik u okolišu shvaćaju samo ili prvenstveno kao prividni ili tehnički rizik, uvjetovan egzogenim faktorima.

Teorijski težišni i inspirativni su prilozi u prvom dijelu knjige, gdje je početni Bec-

kov prilog. Brian Wynne (*May the sheep safely graze? A reflexive view of the expertly knowledge*) raspravlja o obilježjima i ekspertnog i laičkog znanja, a u korist laičkog kao istinski hermeneutičnog. Znanstveno je znanje ne samo po načelima upitno već neodređeno i nesigurno. U ekološkim krizama neprikriven je rascjep između znanstvene retorike i lokalne mudrosti.

Javnost od znanstvenog znanja ovisi, a istovremeno mu ne daje povjerenje. Znanje se može izgubiti u svojoj fiktivnoj samo jezičkoj zbilji – udaljujući se od ekološke ozbiljnosti.

Polazeći od teza da je većina rizika intelektualni konstrukt koji se može i reducirati na kalkulabilne procjene neizvjesnosti i nesigurnosti, te da za ljude može biti važnije povjerenje u nositelje znanja nego li procjenjivanje veličine nekog konkretnog rizika (što još i povećava sferu nesigurnosti), kao i da je percepcija rizika neodvojiva od sudionika rizika, Wynne te teze ilustrira i s tri zanimljiva antropološki profilirana primjera. Zaključuje, između ostalog, da će ustrebati »aktualizirati nove konstitutivne norme valjanog znanja«. Ne treba se zavoditi time da bi lokalna znanja mogla biti alternativna otuđenom i nehumanom modernizmu, ali su ona inspiracija za uspostavu odgovornosti i sadržajnosti življenja – kao i pomoć u građenju novog identiteta javnog – ako se nadvlada dihotomija znanstvenog i laičkog.

Čovjek ostaje osamljen – bez drugih kao proizvod zapadnjačke industrijske paradigme.

Barbara Adam problematizira vrijeme kao bitnu varijablu u socijalnim istraživanjima.. »Globalna sadašnjost« ukida povjesnost vremena, forsira kratkotrajnost odlučivanja, inovacijske procese tjera prema nepoznatoj budućnosti. Dobrobiti i loši učinci suvremenih tehnologija vremenski postaju infinitesimalno i dugoročno neodredivi. Rascijepa se prirod-

no i socijalno vrijeme. U eksternaliziranom vremenu odnos prema vremenu za B. Adam je, kad je riječ o socijalnim značnostima i ekološkoj krizi, moralno pitanje i izazov. Moramo, smatra ona, prihvatiti nepredvidivost, nekvantifikabilno, nematerijalno, a ne se i nadalje zavaravati naivnim modernističkim idejama o uspješnoj predvidivosti i kontroli. Nema izbora između »prirodnog« i »kulturno/simboličkog« vremena, već treba razumijevanja složenosti višestrukih preplitanja tih vremena.

U svom uredničkom uvodu diskretno se aludira na ekofeminističku utjelovljenost stajališta B. Adam, (na jednom mjestu ona činjenično i metaforički kaže: »za ženu rađanje nije samo prioritetno pred smrću, ono je također usvojeno kao stvaralaštvo eksternaliziranja bez otuđenja«. Ženski je princip kontinuiranost životnih i ekoloških načela, a muški svršenosti u tehnološkom postupanju i apstaktnom mišljenju.

Svoj završni prilog u prvom dijelu knjige B. Szerszynski **ZNATI ŠTO UČINITI: Environmentalizam i moderna problematika** naslovljuje bez upitnika. Uz selektivnu rekapitulaciju filozofske misli do moderne i ekološke paradigme Szerszynski analitički prati osnove samog **environmentalizma**. Dok je environmentalizam počeo od oštrog političkog suprotstavljanja, danas je dospio do sveopćeg ohlađenja, ekologija je gotovo izgubila relevantnost u propitivanju epohalnih pomaka u razumijevanju moralnih kondicija čovječanstva. Pitajući se kako možemo znati što učiniti, environmentalisti ne uspijevaju izaći iz orbite paradigme Modernizma.

Karakteristične su po Szerszynskome tri varijante environmentalističke misli: **modernizam, ekspresionizam i tradicionalizam**. On se zadržava posebno na analizi jezika o težnji k njegovoj idealnoj podudarnosti realnosti i s druge stranje, njegovom smještaju u »izvan lingvističku realnost«. Modernizam s radikalnom razdio-

bom između jezika i svijeta zapravo prihvaća da jezik s većom ili manjom točnošću reprezentira stvarnost. Iscrpljujući se u neostvarivoj iluziji potpunog racionalnog ovladavanja Modernizam popušta. Neo-modernisti prihvaćaju da znanje nije nepogrešno, ali i nadalje brane ideju progresa. Odustaje se od utopijskog idealna bezgraničnog kompletnog znanja.

No manje su važne činjenice od procedura sa znanjem, – kako se ono stječe i koristi. Budućnost leži u poželjnoj – iako nepoznatoj veličini znanja. Skepticizam u mogućnost da se znanjem o prirodi osigura i planira stabilna ekološka društvena zajednica navodi ekološku misao i na isključivu pozornost formalno proceduralnim aspektima pogotovo ako oni imaju političke implikacije. Raspravljanje u tom pogledu biva važnijim od zamisli i konkretnih prijedloga kako u okolišu živjeti bolje.

Isključiva usmjerenost u **ekološkom problematiziranju na formalna pitanja** dovodi prema Szerszynskom do nihilističke samosvrhovitosti, samopotvrđivanja u svijetu bez značenja i perspektive. Neo-modernističkoj poziciji Szerszynski priključuje i »slobodno tržišni pristup o okolišu«. Tu bi bilo dostatno odrediti vlasnička prava i obveze u donosu na »dobra« i »zla« u okolišu, da bi se stanje sredilo tržišnim mehanizmom.

Romantizam, prema Szerszynskom, izražava se ekspresivno ili tradicionalistički. Pojedinač sebe ponovno pronalazi u prirodi vraćajući se autentičnom stanju bića izgubljenog u artifičijelnosti socijalne egzistencije. U environmentalizmu se takav romantizam očituje u »dubokoj ekologiji« (*deep ecology* – A. Naess), radikalnom ekofeminizmu, bioregionalizmu i neopriimitivizmu.

Prvenstveni cilj za **duboku ekologiju** je »biocentrični egalitarizam« te kultiviranje svijesti o bezgraničnosti svijeta u kojem je sve živo i neživo ravnopravnim dijelom cjeline.

Tradicionalisti pronalaze neotuđenost egzistencije samo u zagrljaju konkretne zajednice i tradiciji.

Ekspresionizam izbjegava nihilizam načelom cjeline, ali usječena pripadnost Prirodi gotovo je puka slučajnost gdje ni nema tematiziranja vlastite egzistencije. Ona ostaje ispražnjena, neosmišljena, nesvrhovita, osim što je kozmološki određena.

Ostali dijelovi knjige nisu manje zanimljivi, ali su jednostavniji za iščitavanje i za razumijevanje, – budući se većinom ograničavaju na određeni aspekt:

Individualizacija u roditeljskom odgoju možda postaje sve ovisnija o biogenetskoj dispoziciji, o biogenetskom, a ne o socio-kulturnom kapitalu. Dešava se transpozicija od kulturno –obrazovnog k biološkom (priloga Elisabeth Beck-Gernsheim).

Zastarijevanje kompetencije i vrsta rada, kada prestaje sposobnost za što uspješnije prilagodbe i inovacijsko pokretanje (često i bez prethodne akumulacije znanja ali u neprekidnom treningu), preobrazba tradicionalnog profesionalnog rada i takav radni odnos gdje se relativiziraju odnosi podređenosti i nadređenosti u poslu – tema je priloga Marca Diania o automatizaciji uredskog rada i identitetu u radnoj sredini.

Ekologija straha više je nego znakovita tema i metafora priloga Johna Magnirea o prepuštenosti pojedinca sebi i institucijama.

Helmut Berking vidi (spasonosni) put od usamljenosti pojedinca prema solidarnosti u »mreži« kojom ne dominiraju eksperiti već gdje se pronalaze »odgovarajući kolektivni etički odgovori«.

Odgovori **praktičke naravi** zastupljeni su u trećem dijelu knjige: politika okoliša: iscrpljenost ili obnova? Usprkos tome što se »održivi razvitak« smatra kao dokućena uravnotežena paradigma rasta, promjene i razvoja, urednici (a i autori) smatraju da »humane, ljudske promjene nisu

prepoznate kao integralna problematika okoliša«.

Etablirala se mreža institucionaliziranih sudionika (među kojima su i birokratizirane multinacionalne NGO) udružujući interese s »prosvjetljenim globalnim biznisom« i edukacijom većine zapadnih država. Ta alijansa zapravo je simbolička sila koja se konstituirala kao socijalna realnost globalnog okoliša.

Novi *masterframe* u javnoj sferi, smatra Klaus Eder, je u sjedinjavanju kognitivnih, normativnih i estetskih elemenata u dobroj rezonanci sa slobodnim protokom informacija i transparentnošću identiteta aktera.

U »post–environmentalizmu« ekološki diskurs pripada svakome. Andrew Janison prateći razvoj angažmana za okoliš od pedesetih sudjelovanjem izoliranih intelektualaca, rasta popularnosti pokreta šezdesetih i sedamdesetih godina, mišljenja je da današnja konvergencija interesa multinacionalnih korporacija i etabliranih internacionalnih NGO bezpovratno kompromitira NGO i ne daje pozitivnu perspektivu ekološkom diskursu. Zagovornici novih kritičkih struja bit će, vjerojatno, opet osviješteni pojedinci.

U **uredničkom komentaru** obojici ovih autora se pomalo predbacuje idealiziranje početnog herojskog doba polit–ekološkog angažmana, ali isto tako i pridavanje težišne važnosti institucionaliziranim NGO grupacijama u vrijeme kada se osjećaju vibracije radikalnih *grass-roots* pokreta (pokreta iz baze) i prosvjeda.

Martin Hajer polemizira s tzv. **ekološkom modernizacijom** kao prividom partnerstva sudionika (koji su inače u konfliktu). Ekološku modernizaciju treba razumjeti kao ritmizaciju novog skupa *story lines* (predodžbe, razumijevanje uzroka postavki itd), koje dozvoljavaju stvaranje »kognitivnih mapa« i inicijativa za socijalnu akciju. Ekološka modernizacija, naime, »zamrzava« ili isključuje neke aspekte realnosti, a s drugima manipulira. Racio-

nalizaciju ekologije poduzimaju birokratske strukture i tehnokracija gdje se ekologiju uzima kao tržišna pretpostavka.

U zaključnom prilogu Robin Grave White primjećuje da nije problem (samo) u definiranju nove ekološke politike, već u njeznoj provedbi. Pokazuje se da institucije ne razumiju ili ne odobravaju složenost i dinamiku društvenih odnosa. Ovaj se autor oslanja na nekoliko ilustrativnih primjera gdje je najuvjerljiviji onaj o razumijevanju »održivosti okoliša« u javnosti.

Središnji pojam/kriterij (**održivost razvitka**) podređen je još uvijek u prvom redu respektiranju fizičkih limita biosfere. Pretpostavka je održivosti partnerski udio gospodarstva, ekspertnog znanja i educirane javnosti kojoj je dopuštena participacija. No, uočava se (svakako u Velikoj Britaniji) nepovjerenje javnosti prema institucijama koje vode politiku. Potencijal leži u svakodnevicu ljudskih međudnosa, pojedinačnih i posebnih iskustava koja uvažavaju kontekst. No i tu nema garancija i velikih rješenja, tek riječ može biti o počecima koje će vrijeme ispitati kao — **novu ekologiju**.

U cjelini, knjiga je energično intelektualno razračunavanje ne samo s iluzijama modernizma, već i zamkama tobožnje središnjosti i jasne i sretne suradnje svijetu na jasnom putu održivog razvitka. U »postmodernoj« kritici (kakvom se može smatrati ovo djelo) predmet kritike su također i postmodernističke igre, tvrdnje i ponude.

Može se prigovoriti na određenoj površnosti u obrazloženosti i korištenjima ključnih pojmova (razvitak, ekologija) ekološki, okoliš, modernizam (modernost). Ne skriva li se i tu rizik tobože same po sebi razumljivosti i prihvaćenosti ovih temeljnih i uobičajeno korištenih termina i pojmova? Moglo bi se tako već raspravljati o tome zašto je podnaslov knjizi *Toward New Ecology*, a ne *Toward New Environmentalism*. A teškoće su i u prijenosu izvedenica i metafora u hrvatski je-

zik kao što su *environmentalism* ili *deep ecology*.

No akademskoj lapidarnosti može se ovdje oprostiti radi nadahnuća i ljepote izričaja. Za uvažiti je i to što se odgovori u zaključnim dijelovima tekstva (na pitanja kada se trasira novi pravac: kamo, kako, tko, s kime itd.) zaustavljaju na općim naznakama, gotovo i frazama, kao što su: *novi, svježiji, odgovorniji, složeniji* itd. Čitatelju neka to nije smetnja i ne bi zaslužilo da se ocijeni kao autorski ustupak površnosti, već je to namjerno odustajanje od »velikih priča« i obećanja i čvrstih utopijskih uporišta (što je već otprije jedan od bitnih postmodernih prigovora).

Stoga, kao potpora za te novoočekivane puteve i preostaju kondicionali (što je pomalo i ironično u ovom kontekstu) nade i vjerovanja. Prelazi se možda olako i preko problematiziranja tehnike i tehnologije, te se dihotomija kulture i tehnike doživljava zapravo iz rakursa tradicionalnih određenja, (usprkos tome što se kritizira konzervativizam i tradicionalizam kao sputavanje misaono-istraživačkog i političkog zauzimanja i poduzimanja).

Nezadovoljstvom ispunjen, ali ipak središnji akademski mir suradnika u ovoj knjizi na distanci je od zbivanja koja se dešavaju izvan zemalja Zapada, izostavlja neka pitanja koja se zadaju naslovom djela i krugom istraživačkih i kritičko-esejističkih doprinosa; s onu stranu ostaju ratna razaranja i dugoročne kontaminacije ratom, prirodne katastrofe, gladovanja i iscrpljivanja, preživljavanja.

Može se, međutim, prihvatiti izdavačka tvrdnja da je knjiga »ključni tekst« — pogotovo u izobrazbi. U našoj sredini — gdje su prisutne idealizacije prirodnoznanstvenog i drugih »egzaktnih« znanstvenih pristupa, gdje se nastoji podrediti problemska i akcijska dimenzija okoliša administrativnoj ovlasti, gdje je zapuštena individualna i lokalna inicijativa, a »zeleni« se ne pitaju o svojoj legitimaciji ova je knjiga dobro prispjela.

Fedor Kritovac